

Onjuiste namen en wapens van Nederlandsche geslachten in het Armorial Général van J. B. Rietstap,

door R. T. MUSCHART.

(Vervolg van L, 213.)

Aberson.

Op dezen naam verwijst het Armorial Général naar den naam *Colson Aberson* en beschrijft dit laatste wapen als volgt: „in zilver een groene boom geplant op lossen groenen grond en vergezeld rechts naast den stam van een rood (hang) slot, links van een rood klimmend hert, dat op den grond rust”.

Zoowel tegen deze verwijzing als tegen deze beschrijving bestaan naar mijne meening bezwaren. Immers door de verwijzing komt men allicht tot de conclusie, dat het beschreven wapen feitelijk dat der familie *Colson Aberson* is en oorspronkelijk niet dat der familie *Aberson* maar wel dat van een geslacht *Colson* geweest is. Dit is echter geenszins het geval, het is het wapen *Aberson* en de leden dezer familie, die zich *Colson Aberson* hebben genoemd, voeren derhalve ongewijzigd het stamwapen *Aberson*. Her ware derhalve logischer geweest, indien omgekeerd bij *Colson Aberson* naar de beschrijving van het wapen *Aberson* ware verwezen.

En wat de beschrijving betreft, ook deze is niet geheel juist. In de eerste plaats is de boom ter rechterzijde niet vergezeld van een (hang) slot, doch van een eveneens op den grond rustende harp en in de tweede plaats is de grond niet los in het veld geplaatst, doch gaat deze van den benedenschildrand uit.

Het in het Armorial Général beschreven wapen is door mij nimmer in originali gevonden, daarentegen met de harp en den niet-lossen grond zeer vele malen, waarbij echter valt op te merken, dat sommige leden dezer familie de harp uit hun wapen hebben verwijderd en vervangen door een engeltje, dat met een handboog en pijl in de richting van het hert schiet, en dat de naam ook als *Abreson* voorkomt.

Het is eene familie, in de 18^e eeuw o. a. te Ruurlo en te Steenderen gevestigd en aldaar het richteramt bekleedende. (Zie Ned. Patr. 1915).

Von Baumhauer. (Holland).

Aldus wordt de naam aangegeven voor een wapen, als volgt beschreven: „in goud 3 blauwe knoestige boomstronken naast elkaar op groenen grond geplant en in een gouden schildhoofd een uitkomende blauwe leeuw met beide pooten een zilveren bijl vasthoudend”.

Met dit wapen vond ik vele leden dezer familie o. a. in de 17^e en 18^e eeuw te Maastricht en in de 18^e eeuw te Zutphen, Breda, Sluis, Hellevoetsluis en elders, terwijl men over deze familie ook meerdere gegevens kan vinden in de Boedelpapieren van de Haagsche Weeskamer. Al deze personen worden echter nooit anders dan *Boomhouer* genoemd. In genoemde Boedelpapieren leest men, dat de leden in Duitschland, met name te Hamburg, aan het einde van de 18^e eeuw zich schrijven *Boomhower*, *Boomhower* of *Baumhauer*.

De eenige maal, dat ik van *Baumhauer* ben tegen gekomen is in het Algemeen Nederlandsch Familieblad 1886, pag. 292, waar gezegd wordt, dat *Mattheus Jacobus Reinhard van Baumhauer* in 1813 als wachtmeester van de garde d'honneur wordt ingelijfd. Een wapen is daarbij niet aangegeven.

Wat het wapen betreft kan ik opmerken, dat al de door mij gevonden zegels zonder twijfel het wapen als doorsneden en dus niet met een schildhoofd aangeven.

Van der Laen. (Leiden).

Het Armorial Général beschrijft onder dezen naam 2 wapens en wel: 1°. „een gouden ster op een veld van vair” en 2°. „effen vair en in een rood vrijkwartier een zilveren posthoorn”.

Vermoedelijk heeft Rietstap deze wapens overgenomen van de Leidsche Wapeukaart van G. van Rijckhuijsen, waarop het eerstbeschreven wapen voorkomt voor *Philips van der Laen*, in 1500 raad in de vroedschap dier stad, en het laatstbeschrevene voor *Heinric Jansz. van der Laen*, in 1467 schepen aldaar.

Zoekt men dus naar het wapen van de oude Leidsche familie *van der Laen*, dan heeft men aan deze opgaven van het Armorial Général al heel weinig houvast, immers men krijgt den indruk, alsof deze wapens op 2 verschillende geslachten *van der Laen* te Leiden betrekking hebben. Toch is dit niet het geval. Wij hebben hier nl. weer één van die vele gevallen, waarin oudtijds door leden eener familie aan het familiewapen bij wijze van breuk aangebrachte persoonlijke toevoegingen de oorzaak werden, dat door onkunde foutieve wapens ontstonden. Het wapen der Leidsche familie *van der Laen* is niet anders dan „effen vair” zonder meer. In de Charters van de abdij Rijsburg, gedeponeerd in het Rijksarchief te 's Gravenhage, vindt men in doos n°. 155 (tenminste in 1925 nog aldus gemerkt) aan een charter van 20/3 1422 het zegel van *IJsbrant van der Laen*, schepen van Leiden, waarop het wapenschild gevaïrd is in 3 horizontale rijen zonder eenige bijfiguur. In het Rijksarchief te Arnhem treft men echter in het rijke heerlijkheidsarchief ter Horst het zegel aan van *Heynric van der Laen*, 31/7 1467 schepen van Leiden, welk zegel weliswaar een in 3 horizontale rijen gevaïrd veld vertoont, doch met deze bijzonderheid, dat van de bovenste rij het rechter gedeelte ontbreekt en in plaats daarvan een onduidelijk voorwerp zichtbaar is, dat op mij den indruk maakt van een osseschedel (wellicht is dit het vrijkwartier van *Heinric Jansz. van der Laen*, waarvan hierboven sprake is, doch in ieder geval is dit dan hoogstens een schildhoek, en geen vrijkwartier). Keeren wij nu weer terug naar 's Gravenhage, dan vinden wij daar in het archief der abdij Leeuwenhorst en in het archief der Delftsche Staten-kloosters de zegels van *Jan van der Laen*, in 1470 resp. 1469 schepen van Leiden. Ook deze voert een in 3 rijen gevaïrd schild, doch heeft op het middelste vair-klokje van de 2° rij een zeer kleine wassenaar geplaatst.

Wij zien dus, dat leden dezer familie als persoonlijke aanduiding een of meer klokjes beladen met of vervangen door bijfiguren. Dergelijke bijfiguren zijn echter altijd opvallend kleiner van afmeting dan de overige wapenfiguren. Zij hebben met het eigenlijke wapen niets te maken en zijn slechts eenvoudig persoonlijke onderscheidingsteekens. Wanneer echter door onkunde deze voorwerpen even groot worden gegraveerd of geteekend als de overige figuren, ontstaan geheel nieuwe doch tevens foutieve wapens. Ik hoop hierop binnen kort in ons Maandblad nader terug te komen.